

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Vladimíra Fučíka a soudkyň Mgr. Nadi Pínové a JUDr. Elišky Mrázkové v právní věci žalobce: R. L., nar. bytem zast. JUDr. Petrem Ritterem, advokátem se sídlem Olomouc, Riegrova 12, proti žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, o **zadostiučinění za nemajetkovou újmu**, k odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 28. března 2013 č. j. 23 C 196/2012-30,

t a k t o :

I. Rozsudek soudu prvního stupně se v zamítavém výroku III. **m ě n í** tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 25.000,- Kč s úrokem z prodlení z této částky ve výši 7,5% ročně od 14.7.2012 do zaplacení, do tří dnů od právní moci rozsudku, jinak se v tomto výroku **p o t v r z u j e**.

II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci náklady řízení před soudy obou stupňů ve výši 28.995,- Kč k rukám advokáta JUDr. Petra Rittera, do tří dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

Napadeným rozsudkem soud prvního stupně zastavil řízení co do zaplacení částky 25.000,- Kč (výrok I.), uložil žalované zaplatit žalobci úrok z prodlení z částky 25.000,- Kč ve výši 7,5% ročně od 14.7.2012 do 1.11.2012 do patnácti dnů od právní moci rozsudku (výrok II.), v části, v níž se žalobce domáhal zaplacení 50.000,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 7,5% ročně od 14.7.2012 do zaplacení žalobu zamítl (výrok III.) a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci náklady řízení ve výši 19.496,- Kč do patnácti dnů od právní moci rozsudku k rukám jeho zástupce (výrok IV.).

Takto nalézací soud rozhodl o žalobě, kterou se žalobce domáhal peněžitého zadostiučinění ve výši 75.000,- Kč za nemajetkovou újmu, která mu vznikla v důsledku trestního stíhání jeho osoby jako obviněného ze spáchání trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zákona (č. 140/1961 Sb.), které bylo skončeno zprošťujícím rozsudkem. Zahájení a vedení trestního stíhání bylo s ohledem na jeho výsledek nezákonné a orgány činné v trestním řízení se dopustily pochybení tím, že nevyhověly návrhu žalobce na doplnění dokazování znaleckým posudkem, který si posléze žalobce musel obstarat sám. Trestní stíhání mělo negativní dopady na život žalobce, zejména byl ohrožen trestem zákazu řízení motorových vozidel, což by mělo vzhledem k jeho zaměstnání dispečera v přepravní společnosti profesně likvidační důsledky, podepsalo se na kvalitě jeho partnerského života, vystavilo ho do pozice trestně stíhané osoby v práci a potencionální dehonestaci v místě bydliště, kam se žalobce čerstvě přestěhoval a kam mu (do relativně malé obce) chodily soudní obsílky s červeným pruhem.

Žalovaná uznala existenci nezákonného rozhodnutí, před zahájením řízení vyslovila žalobci omluvu a po podání žaloby uhradila žalobci na odškodnění nemajetkové újmy z titulu nezákonného trestního stíhání částku 25.000,- Kč. Co do dalších 50.000,- Kč navrhla žalobu zamítnout s tím, že za odpovídající zadostiučinění považovala zaplacenou částku. Dále namítala, že v rámci předběžného projednání nároku uplatnil žalobce pouze částku 25.000,- Kč.

Soud prvního stupně s ohledem na zpětvzetí žaloby co do 25.000,- Kč řízení ohledně této částky zastavil podle § 96 odst. 1, 2 a odst. 4 o.s.ř.

Pokud jde o zaplacení dalších 50.000,- Kč, vyšel soud prvního stupně ze zjištění, že žalobce uplatnil u žalované dne 13.1.2012 nárok na poskytnutí zadostiučinění ve výši 75.000,- Kč, žalovaná dne 29.10.2012 uznala existenci odpovědnostního titulu a dne 1.11.2012 žalobci zaplatila 25.000,- Kč. Dále vyšel z toho, že trestní stíhání žalobce bylo zahájeno dne 30.10.2009, bylo vedeno u Okresního soudu v Uherském Hradišti pod sp. zn. [REDAKCE] a bylo skončeno dne 10.11.2011, kdy byl žalobce obžaloby zproštěn podle § 226 písm. a) trestního řádu. Žalobce byl po dobu trestního stíhání vystaven diskomfortu, jako dosud bezúhonná osoba žil v obavách, že by mohl být odsouzen, zvláště po vydání trestního příkazu, kolegové v práci mu projevovali podporu.

Uvedená zjištění posuzoval soud prvního stupně podle příslušných ustanovení zák. č. 82/1998 Sb., přihlédl k související judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu a dovodil, že je zde dána existence nezákonného rozhodnutí ve smyslu ust. § 8 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb., neboť žalobce byl, jak nutno dovodit z výsledku trestního stíhání, trestně stíhán

nedůvodně čili nezákonně. Následně se soud prvního stupně zabýval tím, zda žalobci vznikla nemajetková újma. Měl za to, že žalobci určitá újma spočívající v pocitech frustrace, obav či beznaděje vzniknout mohla a žalobce vnímal trestní stíhání úkorně, tak jako by stíhání vnímala řada bezúhonných osob nacházejících se v pozici žalobce. Uvedená újma však představovala subjektivní vnímání nepříznivé životní situace, což však podle soudu prvního stupně nelze ztotožnit s újmou, která se odškodňuje podle zák. č. 82/1998 Sb. a která představuje objektivní zásah do osobnostních práv trestně stíhané osoby. Ke vzniku takové újmy pak v případě žalobce nedošlo, žalobce nebyl v průběhu trestního stíhání omezen na osobní svobodě, trestnímu stíhání se nedostalo žádné negativní publicity, nedošlo k medializaci případu, nevyvolalo negativní ohlas v okolí žalobce, ani žádné dehonestující souvislosti. Žalobcova reputace, čest a dobrá pověst byly ohroženy pouze potenciálně, k jejich porušení nedošlo, jeho pracovní aktivity byly ohroženy pouze hypoteticky. Soud prvního stupně přihlédl i k tomu, že uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody bylo velmi nepravděpodobné, trestní stíhání netrvalo delší dobu, jakož i k tomu, že žalobce byl stíhán pro nedbalostní trestný čin obecně nevnímán jako zvláště zavrženíhodný. Soud prvního stupně tak dospěl k závěru, že žalobci žádná nemajetková újma nevznikla. I pokud by žalobci nemajetková újma v důsledku trestního stíhání vznikla, bylo by přiměřenou satisfakcí pouhé konstatování porušení práva. Soud prvního stupně dále odkázal na náleze Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 4285/05, podle něhož je stát povinen zajišťovat ochranu společnosti prostřednictvím vyšetřování podezření ze spáchání trestné činnosti a jednotlivec je povinen v určitém rozsahu omezení z toho vyplývající snášet. Za této situace považoval soud prvního stupně omluvu a zaplacení částky 25.000,- Kč za dostatečnou satisfakci, proto žalobu o zaplacení dalších 50.000,- Kč s příslušenstvím zamítl. Přiznal však žalobci zákonný úrok z prodlení ze zaplacené částky 25.000,- Kč ode dne následujícího po uplynutí šestiměsíční lhůty od uplatnění nároku u žalované podle § 15 odst. 2 zák. č. 82/1998 Sb. do zaplacení této částky.

Výrok o nákladech řízení opřel soud prvního stupně o ust. § 142 odst. 3 a § 146 odst. 2 věta druhá o.s.ř. Žalobce měl ve věci, v níž rozhodnutí o výši plnění záviselo na úvaze soudu, pouze částečný úspěch co do 25.000,- Kč, neboť tato částka byla žalobci uhrazena po podání žaloby, náklady řízení proto byly přiznány z této částky.

Proti zamítavému výroku o věci samé podal žalobce včasné odvolání, ve kterém namítal, že soud prvního stupně dospěl k nesprávnému právnímu závěru, že mu nemajetková újma nevznikla, případně že i kdyby eventuálně vznikla, intenzita způsobené újmy by neodůvodňovala přiznání satisfakce v penězích. Setrval na svém stanovisku, že intenzita způsobené újmy odůvodňuje poskytnutí satisfakce v penězích. Soud prvního stupně nevezal v úvahu, že trestní řízení trvalo dva roky, a že to byl žalobce, kdo musel prokázat svou nevinu a předložit znalecký posudek, přitom o vyhotovení znaleckého posudku žádal již při prostudování spisu. Soud prvního stupně rovněž nesprávně vyhodnotil intenzitu újmy, kterou trpěl. Po celou dobu trestního řízení byl vystaven ohrožení uložení trestu zákazu řízení, což by s ohledem na jeho povolání pro něj mělo likvidační následek. V případě uložení tohoto trestu by těžce sháněl práci mimo obor, ve kterém má celoživotní zkušenosti, a i pokud by se mu to podařilo, neměl by možnost se do zaměstnání dopravovat. Ohrožení trestem zákazu činnosti proto vnímal velmi citelně. Navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek v zamítavém výroku o věci samé změnil tak, že žalobci přizná částku 50.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení.

Žalovaná navrhla potvrzení rozsudku soudu prvního stupně v napadeném výroku jako věcně správného.

Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaného odvolání napadený rozsudek soudu prvního stupně v rozsahu, v jakém byl odvoláním dotčen, včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212 a § 212a odst. 1 a 5 o.s.ř.), zopakoval dokazování obsahem spisu Okresního soudu v Uherském Hradišti sp. zn. [redacted] a dospěl k závěru, že odvolání je částečně důvodné.

Soud prvního stupně dospěl ke správnému závěru o existenci nezákonného rozhodnutí ve smyslu ust. § 8 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb., což ostatně nezpochybovala ani žalovaná, která požadavku žalobce na odškodnění nemajetkové újmy způsobené nezákonným rozhodnutím částečně vyhověla. Odvolací soud však nesouhlasí se závěrem soudu prvního stupně, že žalobci nevznikla nemajetková újma. Nemajetková újma ve smyslu ust. § 31a zák. č. 82/1998 Sb. je chápána jako negativní dopad nezákonného rozhodnutí zejména do osobnostní integrity poškozeného. Pokud jde o nezákonné rozhodnutí o zahájení trestního stíhání, je třeba mít, při důsledném respektování presumpce neviny za to, že každé trestní řízení představuje významný zásah do soukromého a osobního života trestně stíhaného a negativně se dotýká jeho cti a dobré pověsti. Takový zásah je o to intenzivnější, prokáže-li se následně, že se skutek, z něhož by jednotlivec obviněn a obžalován, nestal, případně že nebyl trestným činem (viz např. nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3193/10). Soud prvního stupně podle názoru odvolacího soudu dostatečně nezvážil dopady nezákonného trestního stíhání do osobnostní sféry žalobce, na jeho dosavadní způsob života a nepříznivost jejich vlivu na pověst žalobce. V řízení bylo prokázáno, že žalobce byl v důsledku trestního stíhání v nejistotě ohledně svého dalšího pracovního uplatnění pro reálnou hrozbu uložení trestu zákazu řízení motorových vozidel a že byla ohrožena i jeho dobrá pověst tím, že mu do nového bydliště v malé obci chodily soudní obsílky. Takový zásah do psychické sféry žalobce nelze než považovat za nemajetkovou újmu ve smyslu ust. § 31a zák. č. 82/1998 Sb., kterou je třeba odškodnit.

Odvolací soud se neztotožňuje ani s názorem soudu prvního stupně, že (v případě vzniku nemajetkové újmy) je omluva odpovídající formou satisfakce. Forma (a případně výše) zadostiučinění se stanovuje s ohledem na specifické okolnosti konkrétního případu. Kritéria, která mohou indikovat rozsah způsobené nemajetkové újmy, jsou v případech zahájení trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, následující: 1) povaha trestní věci, 2) délka trestního řízení, 3) následky způsobené trestním řízením v osobnostní sféře poškozené osoby. Vedle toho je třeba podle § 31a odst. 2 zák. č. 82/1998 Sb. přihlídnout k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo. Těmi budou zejména chování či jednání obviněného a rovněž i postup orgánů činných v trestním řízení. Je na soudu, aby zvážil, jak intenzivně (či v jakém rozsahu) byla tato kritéria v konkrétním případě naplněna a vedle toho vzal do úvahy okolnosti, za nichž k újmě došlo (srovnej rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2813/2011 a 30 Cdo 1777/2012).

Pokud jde o jednotlivá kritéria, lze souhlasit s názorem soudu prvního stupně, že trestný čin, pro který byl žalobce stíhán, nebyl nikterak závažný ani zavrženíhodný. Dobu trvání trestního řízení pak odvolací soud posoudil jako poměrně dlouhou a za závažný považuje negativní dopad do profesní sféry života žalobce. Vedle toho je potřeba přihlídnout i k postupu orgánů činných v trestním řízení. Odvolací soud zopakoval důkaz trestním spisem, ze kterého zjistil, že žalobce byl stíhán pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zákona, kterého se měl dopustit jako řidič autobusu při dopravní nehodě, kterou měl podle usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 30.10.2009 zavinit. Už při prostudování spisu dne 1.3.2010 navrhl žalobce vypracování znaleckého posudku z oboru dopravy, který by

objasnil okolnosti dopravní nehody, návrh však byl zamítnut a znalecký posudek nebyl v průběhu přípravného řízení vypracován. Po podání obžaloby předložil žalobce soudu dne 10.8.2010 vlastní znalecký posudek, podle kterého žalobce dopravní nehodu nezavinil. Dne 4.4.2011 zadal soud revizní znalecký posudek, který byl vypracován 6.10.2011 a který potvrdil závěry znaleckého posudku předloženého žalobcem. Státní zástupce poté navrhl zproštění obžaloby a po vynesení zprošťujícího rozsudku dne 10.11.2011 (ke zproštění obžaloby došlo z důvodu, že nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro který byl žalobce stíhán) se státní zástupce vzdal práva odvolání. Z uvedeného vyplývá, že pokud by orgány činné v trestním řízení přistoupily k vypracování znaleckého posudku již ve stádiu přípravného řízení, bylo by trestní stíhání žalobce ukončeno podstatně dříve, aniž by dospělo do stádia řízení před soudem.

Po zhodnocení všech shora uvedených kritérií a okolností dospěl odvolací soud k závěru, že přiměřeným zadostiučiněním ve smyslu ust. § 31a odst. 2 zák. č. 82/1998 Sb. je částka 50.000,- Kč. Žalovaná již žalobci zaplatila 25.000,- Kč, proto odvolací soud přiznal žalobci dalších 25.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení ode dne následujícího po uplynutí šestiměsíční lhůty od podání návrhu na předběžné projednání nároku ve smyslu ust. § 15 odst. 2 zák. č. 82/1998 Sb.

Odvolací soud proto rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku o věci samé částečně změnil podle § 220 odst. 1 písm. b) o.s.ř., jinak jej podle § 219 o.s.ř. jako věcně správný potvrdil.

O nákladech řízení před soudy obou stupňů bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 2 a § 142 odst. 3 za použití § 146 odst. 2 o.s.ř. Na posuzovanou věc dopadá rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2412/10, podle kterého rozhoduje-li soud o výši přiměřeného zadostiučinění podle zákona č. 82/1998 Sb., jedná se o situaci, kdy jeho rozhodnutí o výši plnění závisí na úvaze soudu ve smyslu § 136 o.s.ř. Přizná-li pak soud žalobci nižší přiměřené zadostiučinění, než jakého se domáhal, uplatní se při rozhodování o náhradě nákladů řízení § 142 odst. 3 o.s.ř., jenž umožňuje i v takovém případě částečně úspěšnému žalobci přiznat náhradu nákladů řízení v plném rozsahu. To platí i pro rozhodování o náhradě nákladů v případě zastavení řízení pro zpětvzetí žaloby z toho důvodu, že žalovaný po podání žaloby zčásti dobrovolně plnil.

Žalobce tak má právo na plnou náhradu nákladů řízení. Odměna advokáta se podle soudní praxe počítá nikoliv z žalované částky, nýbrž z částky soudem přiznané. Pro účely nákladů řízení je pak třeba za přiznanou částku považovat rovněž částku, ohledně které bylo řízení zastaveno z důvodů na straně žalované.

Náklady řízení žalobce spočívají v odměně advokáta za 5 úkonů právní služby po 3.100,- Kč podle § 7 vyhl. č. 177/1996 Sb. (příprava a převzetí zastoupení, sepis žaloby, replika k vyjádření žalované z 21.12.2012, částečné zpětvzetí žaloby, účast u jednání dne 19.3.2012), když odvolací soud vycházel z tarifní hodnoty 50.000,- Kč, a za 1 úkon po 2.100,- Kč podle § 7 vyhl. č. 177/1996 Sb. (sepis odvolání), když pro odvolací řízení vycházel odvolací soud z tarifní hodnoty 25.000,- Kč jako částky přiznané v odvolacím řízení. Odměna advokáta tak činí celkem 17.600,- Kč. K tomu zástupci žalobce náleží náhrada hotových výdajů za 6 úkonů po 300,- Kč podle § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb., tj. 1.800,- Kč. Dále mu byla přiznána náhrada za promeškaný čas podle § 14 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 177/1996 Sb. ve výši 1.200,- Kč za 12 půlhodin, a náhrada cestovních výdajů za cestu motorovým vozidlem k jednání soudu dne 19.3.2013 na trase Olomouc – Praha a zpět, tj. celkem 560 km,

ve výši celkem 3.189,- Kč při průměrné spotřebě 5,8 l/100 km, ceně paliva 36,10 Kč / litr a sazbě základní náhrady za 1 km jízdy ve výši 3,60 Kč. K náhradě za ztrátu času a k cestovnímu odvolací soud poznamenává, že vyšel z vyčíslení nákladů řízení učiněné zástupcem žalobce před soudem prvního stupně, a nikoliv z vyčíslení doručeného odvolacímu soudu, neboť prvé vyčíslení bylo učiněno téhož dne, kdy výdaje vznikly a odvolací soud je proto považuje za relevantnější. K přiznaným částkám je potřeba dále připočítat náhradu za daň z přidané hodnoty ve výši 4.996,- Kč podle § 137 odst. 3 o.s.ř. Náklady na právní zastoupení činí celkem 28.785,- Kč. Žalobci dále náleží náhrada jízdného ve výši 210,- Kč. Náklady řízení žalobce činí celkem 28.995,- Kč, které je žalovaná povinna zaplatit k rukám zástupce žalobce v souladu s ust. § 149 odst. 1 o.s.ř.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí není dovolání přípustné.

V Praze dne 4. prosince 2013

JUDr. Vladimír Fučík v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Mitková Anna